

является важным для системы права и означает, что правовую систему возможно имеет смысл строить таким образом, чтобы не нарушать законов, присущих информации. С позиции правоприменительной практики такой подход означает невозможность пресечения неавторизованного использования и распространения информации, заключенной в форму авторского произведения. Основным каналом свободного распространения общедоступной информации, включая объекты авторских и смежных прав, является киберпространство, состоящее из сети Интернет, локальных информационных сетей и цифровых технологий информационного обмена.

Таким образом, в соответствии с теорией информации человеческое сообщество является информационной системой. Если информация помещена в информационную систему и обладает свойством полезности, то ничто и никто не может помешать воспроизведению и распространению этой информации. С позиции авторского права это означает, что востребованные, популярные произведения, являющиеся заключенной в определенную форму информацией, в киберпространстве будут воспроизводиться и распространяться, т.е. использоваться вне зависимости от легитимности этого процесса, невзирая на то, разрешено это или является пиратством. В этой связи представляется необходимым привести законодательство в сфере авторского права в соответствие с информационными свойствами результатов интеллектуальной, творческой деятельности

ДОСТУП ДО КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Кононенко Аліна Миколаївна,

*магістранта Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Конфіденційна інформація, в тому числі комерційна таємниця – це відомості, які суб'єкти господарювання мають право не розголошувати. Однак у визначених випадках закон зобов'язує надавати інформацію не залежно від її конфіденційності. Порядок обов'язкового надання інформації, віднесеної до конфіденційної інформації, у тому числі до комерційної таємниці, встановлюється законодавством в наступних випадках.

1. В інтересах боротьби із злочинністю, здійснення правосуддя, дотримання податкового й антимонопольного законодавства. Низкою

нормативних актів визначено коло організацій і осіб, що у відповідних випадках мають право на одержання конфіденційної інформації і комерційної таємниці у межах своєї компетенції. Такими органами є: судові органи, органи прокуратури, органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органи слідства і дізнання.

Для органів прокуратури, внутрішніх справ, податкової міліції, Служби безпеки України конфіденційність визначеної інформації (банківська і комерційна таємниця) не є перешкодою для одержання відомостей і документів про фінансово-економічну діяльність, внески й операції по рахунках фізичних і юридичних осіб, причетних до здійснення тяжких злочинів і злочинів, зроблених злочинними групами. Підставою для надання банківськими і комерційними структурами таких документів є мотивована вимога (запит) прокурора, слідчого, керівника органа дізнання при порушеній кримінальній справі.

Так відповідно до п. 17. ч. 1 ст. 11 Закону України «Про міліцію» [1] органи міліції, при наявності даних про правопорушення у фінансовій, господарській, підприємницькій і торговій діяльності для виконання покладених на них обов'язків мають право на письмовий запит одержувати безперешкодно і безплатно від підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та об'єднань громадян відомості, в тому числі й ті, що становлять комерційну та банківську таємницю.

За вимогою прокурора згідно з п. 1 ст. 20 Закону України «Про прокуратуру» [2] безплатно надається статистична й інша інформація, довідки, документи і їхні копії, необхідні при здійсненні покладених на органи прокуратури функцій, в тому числі і такі, що містять комерційну таємницю або конфіденційну інформацію. При цьому відомості, що становлять комерційну таємницю або конфіденційну інформацію можуть бути надані тільки за письмовою вимогою.

Органи Служби безпеки України мають право безплатно на письмовий запит отримувати (та користуватись) інформацію, яка необхідна для виконання покладених на них обов'язків, від міністерств, державних органів і інших відомств, підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності, громадян та їх об'єднань за виключенням випадків, коли чинним законодавством встановлений спеціальний порядок отримання інформації (п. 3 ст. 35 Закону України «Про Службу безпеки») [3].

2. Необхідно в обов'язковому порядку надавати інформацію органам і організаціям, які відповідають за формування і використання

державних інформаційних ресурсів (ст. 29 Закон України «Про інформацію»). Це, зокрема, органи: статистики; (фонди) пенсійного страхування; (фонди) медичного страхування; податкової служби; організації-депозитарії цінних паперів; архівної служби України.

3. Згідно ст. 17 Закону України «Про статус народного депутата України» [4] за зверненням депутата з питань, пов'язаних з його депутатською діяльністю, йому невідкладно представляється необхідна інформація і документація не залежно від ступеня їхньої таємності відповідно до законодавства про державну таємницю. Таким чином народний депутат має право ознайомитися з будь-якою конфіденційною та таємною інформацією з питань депутатської діяльності, доступ до якої надається йому після взяття письмового зобов'язання щодо збереження державної таємниці.

Однак законом передбачено, що народному депутату надається саме інформації, що становить державну таємницю або є конфіденційною за законом. Це обумовлено тим, що саме держава є власником цієї категорії інформації і може встановлювати правила доступу до неї. Що стосується конфіденційної інформації і комерційної таємниці, що є власністю приватного власника, то обов'язковість надання відомостей конфіденційного характеру народному депутату законом не визначена. Це дозволяє йому надавати депутатам таку інформацію на загальних підставах і з дотриманням вимог, обумовлених власником інформації.

4. Відповідно до статті 5 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», органом державного нагляду (контролю) визначаються переліки питань для здійснення планових заходів, які затверджуються його наказом. Органи державного нагляду (контролю) у межах визначених питань, щодо яких буде здійснюватися державний нагляд (контроль), мають право одержувати від суб'єктів господарювання довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час здійснення заходів із державного нагляду (контролю), а у випадку, якщо одержані ними під час перевірки документи є комерційною таємницею суб'єкта господарювання, ознайомлення з ними повинно відбуватися із забезпеченням спеціального режиму захисту та доступу до такої інформації.

5. Відомості, що становлять конфіденційну інформацію, в тому числі комерційну таємницю суб'єкта господарювання, надаються у випадку обов'язкової зовнішньої аудиторської перевірки з метою

установлення вірогідності бухгалтерської (фінансової) звітності і відповідності зроблених фінансових і господарських операцій нормативним актам України, яка проводиться за дорученням державних органів, органів дізнання, слідчого, прокурора, суду і господарського суду відповідно до процесуального законодавства України (ст. 9 Закону України «Про аудиторську діяльність»).

6. Відповідно до ст. 11 Закону України «Про державну податкову службу в Україні» органи державної податкової служби в межах компетенції та у порядку, встановлених законами України, мають право отримувати безоплатно від міністерств, відомств, підприємств та установ незалежно від форм власності, фізичних осіб інформацію, яка необхідна для виконання покладених на них обов'язків, за виключенням випадків, коли законом встановлений спеціальний порядок отримання такої інформації.

Податкова служба України має право проводити перевірки грошових документів, реєстрів бухгалтерського обліку, звітів, планів, декларацій та інших документів, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків та інших платежів до бюджету. Крім того, вона може контролювати своєчасність надання платниками податків бухгалтерських звітів, балансів, податкових розрахунків та інших документів, пов'язаних з обчисленням та сплатою платежів до бюджету, а також перевіряти достовірність цих документів в частині правильності визначення прибутку, доходу, інших об'єктів обкладення та обчислення податків та платежів до бюджету.

При необхідності ці документи можуть бути вилучені на підставі мотивованої постанови посадової особи податкової інспекції. Надання відомостей, що становлять комерційну таємницю, на запит податкової інспекції проводиться тільки у випадку порушеної кримінальної справи або за матеріалами перевірки, яка здійснюється у порядку обов'язковості розгляду заяв і повідомлень про злочини.

7. Згідно із ч. 9 ст. 6 Закону України «Про запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансування тероризму» [6] суб'єкт первинного фінансового моніторингу на запит Спеціально уповноваженого органу зобов'язаний надавати додаткову інформацію, пов'язану з фінансовими операціями, які стали об'єктом фінансового моніторингу, в тому числі таку, що становить банківську та комерційну таємницю, протягом п'яти робочих днів з дати надходження запиту.

Крім того, відповідно до ст. 8 Закону України «Про нотаріат» на письмову вимогу суду, прокуратури, органів дізнання і слідства нотаріус може видати необхідну довідку про вчинення нотаріальних дій та документи, які містять конфіденційну інформацію довірителя у зв'язку з кримінальними, цивільними або господарськими справами, що знаходяться у їх провадженні.

Таким чином, у законодавстві України запроваджено гарантії збереження відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, в тому числі комерційну таємницю, які було розкрито державним органам у зв'язку з виконанням ними своїх функцій. Так регламентуються, по-перше, відносини щодо дотримання конфіденційності відомостей, отриманих відповідними органами, а, по-друге, зобов'язання посадових осіб державних органів зберігати конфіденційність відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, в тому числі комерційну таємницю.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про міліцію» від 20 грудня 1990 р. № 565-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1991. – № 4. – Ст. 20 (зі змінами).
2. Закон України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р. № 1789-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1991. – № 53. – Ст. 793 (зі змінами).
3. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 р. № 2229-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 27. – Ст. 382 (зі змінами).
4. Закон України «Про статус народного депутата України» в редакції від 22 березня 2001 р. № 2328-ІІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 42. – Ст. 212 (зі змінами).
5. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 р. № 877-V // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2007. – № 29. – Ст. 389 (зі змінами).
6. Закон України «Про запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму» в редакції від 18 травня 2010 р. № 2258-VІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 29. – Ст. 392 (зі змінами).